

Cathédrales

Marcel Verheggen · orgel
Regula Boeninger · mezzo

vrijdag 7 september · 17.45 - 18.45 uur
SINT SERVAASBASILIEK

Jean Lambrechts 1936

Cathédrales (2011) WERELDPREMIÈRE

1. Pierres massives
2. Dans l'ombre de la Cathédrale
3. Vitraux
4. Tabernacle / Louanges
5. Gargouilles
6. Encense
7. En sortant de la Cathédrale

Toelichting

Het kerkgebouw, in opzet en inrichting aan strenge regels gebonden, is een plaats die is gebouwd voor gezamenlijke of individuele rituele handelingen. Deze in steen gegoten rite heeft voor de bezoeker bovendien vaak een fascinerend en transcenderende werking. Dat geldt voor de opmerkelijke Basilica di Santo Stefano in Bologna (Le Sette Chiese)*, maar zeker ook voor het religieuze patrimonium van de stad Maastricht. Jean Lambrechts maakte met *Cathédrales* een zevendelige evocatie van het kerkgebouw, een monumentale cyclus die in de ruimte van de Sint Servaasbasiliek uitstekend tot zijn recht komt.

* De compositie *Le Sette Chiese* van de Franse componist Bruno Mantovani beleeft tijdens dit festival de Nederlandse première (za 16.00u, Theater a/h Vrijthof, 16.00u).

Musica Sacra Maastricht

Riten & Rituelen

30 jaar festival

6 t/m 9
september
2012

De Franse school vormt een belangrijke basis voor de muziekstijl van Jean Lambrechts. In zijn geboortjaar formeerden de Franse componisten Daniel Lesur, Olivier Messiaen, André Jolivet, Pierre Schaeffer en Yves Baudrier de groep La Jeune France, met het doel vernieuwing en traditie in de Franse muziek te verenigen. Dit streven typeert ook het werk van Jean Lambrechts, leerling van André Jolivet**. Het Franse karakter van de muziek van Jean Lambrechts komt tot uiting in zijn voorkeur voor een kleurrijke en virtuoze instrumentatie. Met rijke expressiemiddelen bereikt hij indrukwekkende effecten, waarbij het evocatieve element zwaarder weegt dan de zuiver structurele aspecten.

Al tijdens zijn studies in Brussel en Parijs was Jean Lambrechts gefascineerd door kathedraal en de daar aanwezige orgels. Zijn compositie *Cathédrales* is dan ook geschreven op de klank van de Franse orgels, met name van de vermaarde negentiende-eeuwse orgelbouwer Cavaillé-Coll, die met zijn instrumenten componisten als Charles-Marie Widor en Louis Vierne inspireerde tot grootse orgelsymfonieën. Het hoofdorgel van de Sint Servaasbasiliek benadert dit klankideaal zeer goed.

** Jolivet wordt dit festival gespeeld door pianist Severin von Eckardstein (zo 18.00u), fluitist Peter Verhoyen (zo 9.00 en 10.15u) en pianist Jeroen Riemsdijk (za. 13.00u).

De zeven delen van *Cathédrales* zijn vrij van opzet, maar wel aan elkaar gerelateerd. Het gehele werk is symmetrisch opgebouwd.

Deel 1 (*Pierres massives*) is geïnspireerd op de kathedraal van Rouen. Deze wordt gekenmerkt door een massieve basis, overgaand in kleine kantelen met verfijnde versieringen. Het bouwwerk is imposant en uitnodigend tegelijk. Deel 1 staat in relatie tot deel 7 (*En sortant de la Cathédrale*). Orgelspel begeleidt bezoekers van de mis op weg naar buiten bij het verlaten van de kathedraal.

De delen 2 en 6 zijn meditaties. Deel 2 verklankt de schaduw en de duistere stilte van de kathedraal, doorvlochten met enkele lichte passages. In deel 6 danst wierook in de kolom van het binnenvallende licht. De delen 3 en 5 hebben het karakter van een scherzo. In deel 3 zijn het de gebrandschilderde ramen, zoals bijvoorbeeld die van de indrukwekkende roosvensters van de kathedraal van Chartres, die inspireren tot virtuoze muziek, een pittig spel van licht en ruimte. Deel 5 is een scherzo als allegorie op de waterspuwers (*Gargouilles*) van de kathedraal van Laon. Deze figuren komen ondeugend tot leven in een bijna decadente, draaiorgelachtige wals, tot ze merken dat ze uit hun rol zijn gevallen...

Deel 4 vormt het centrale deel van *Cathédrales*. Het is een lofzang (louange) met in gedachte de Parijse Saint-Chapelle en vormt een rustpunt in de compositie. De mezzosopraan zingt een lied waarvan de

melodie is ontleend aan de *Sinfonie des Louanges* van Jean Lambrechts, een werk dat in 1999 tijdens Musica Sacra Maastricht in première ging (LSO).

Jean Lambrechts

Jean Lambrechts (1936, Tongeren) studeerde aan de conservatoria van Brussel en Parijs, waar André Jolivet zijn voornaamste leraar was. Bij Hans Swarowsky studeerde hij orkestdirectie. Hij treedt geregeld op als uitvoerend kunstenaar, maar is vooral bekend als componist. Zijn werken worden in vele landen uitgevoerd. Al jaren woont en werkt Jean Lambrechts in Maastricht, maar geregeld verplaatst hij zijn werkterrein naar zijn Franse woning in de Périgord. Hij componeerde in opdracht van onder meer het Ministerie van Cultuur (Nederland en België), radio en tv-omroepen, festivals en concoursen. Verder schreef hij een groot aantal werken voor theater en film. Jean Lambrechts doceerde aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium in Antwerpen en aan de Rijkshogeschool Maastricht (Hogeschool Zuyd). Lange tijd was hij actief als muziekcriticus en publicist.

Cathédrales

1. Pierres massives

Daar staat hij, de kathedraal!
Als uit de grond gegroeid,
gebeeldhouwd uit massieve stenen,
rijzend naar boven langs spitse bogen,
zich verfijnend als een kantwerk
van torens, arabesken en kantelen,
reikend naar de hemel,
daar staat hij, de kathedraal,
in al zijn pracht en praal.

2. Dans l'ombre de la Cathédrale

In de schaduw van de kathedraal
wordt het duister doorbroken
door lichtflitsen van boven.
Uit de stille diepte stijgt een gebed,
eerst gepreveld, dan verdroomd
en de droom wordt meditatie
en de meditatie wordt gebed,
in de schaduw van de kathedraal.

3. Vitraux

Door vensters en rozassen
speelt het licht een wisselend spel,
soms verspreid in brede stralen,
flitsend als een virtuoos spel van kleuren,
groots en nietig tegelijk,
zich oplossend in hemelse harmonie.

4. Louange

De monstrans beeldt het mysterie,
het schrijn omsluit de eeuwige vraag.
De stilte trilt van de onzichtbare aanwezigheid.
'Zegen mij, Heer', vraagt de ootmoedige aanwezige,
verdoofd, omgeven van een heilig gevoel.

Bénissez mon âme le Seigneur, mon Seigneur,
Votre magnificence, comme Vous l'avez déployée!
De toutes parts autour de Vous
la confession et la beauté
aint de la lumière comme'on l'est d'un vêtement
qui étendez le ciel comme une tente
et les eaux spirituelles en sont le dôme.
Qui disposez des nuages
comme de chars pour Vos ascensions,
qui cheminez sur l'aile des vents.
Bénissez mon âme le Seigneur.
(gedicht · Paul Claudel)

5. Gargouilles

De waterspuwertjes zijn het onregelmatig
druppelen beu.
Als schalkse duiveltjes komen zij tot leven.
Met kleine fonteintjes besproeien ze elkaar
en hollen naar beneden
waar ze in verzoeking raken
en het op een walsje wagen.
Dan de realiteit hen tot de orde roept,
ijlen zij schielings weer naar boven
waar, versteend,
het eentonig druppelen verder gaat...

6. Encense

Hoog onder de gewelven kristallijnt het licht,
wachtend op de wierook, die ver van beneden
zacht naar boven glijdt,
dansend in een wit gewaad.

Nijlpaard als waterspuwer,
kathedraal van Laon

Samen spelen zij een dwarrelend spel,
dat zich walsend op een brede melodie,
oplost in het eindeloos niets...

7. En sortant de la Cathédrale

'Ite missa est'.
Het officie is nu ten einde.
Van onder de machtige gewelven
gaat het nu uitwaarts.
Met een grootse finale
bevestigt het orgel het gebeuren
en draagt het mee naar buiten:
naar het licht!
'Lumen Christi' schalt het uit de pijpen,
dat het licht van de Heer u begeleide!
'Ite missa est'.
Gaat nu, het is volbracht.

tekst · Jean Lambrechts, 23 juni 2011

Marcel Verheggen · orgel

Marcel Verheggen studeerde orgel en muziektheorie aan het Conservatorium van Maastricht. Na het behalen van het diploma Uitvoerend Musicus met onderscheiding, zette hij zijn orgelstudie voort bij Guy Bovet in Zwitserland. Hij is als organist verbonden aan de Sint Servaasbasiliek in Maastricht en beheerst een breed repertoire. Op internationale orgelconcoursen behaalde hij diverse prijzen voor zowel interpretatie als improvisatie. Verder is hij actief als orgeldocent aan de Hogeschool Thorn, als bestuurslid van de diocesane Sint Gregorius-vereniging en als adviseur van de Katholieke Klokken- en Orgelraad. Tevens is hij redacteur van de vijftiendelige encyclopedie *Het historische orgel in Nederland* en artistiek leider van de Maastrichtse orgelserie Pro Organo.

Regula Boeninger · mezzosopraan

Regula Boeninger is geboren en opgegroeid in Darmstadt. Zij begon in 1992 met haar studie solozang bij Mya Besselink aan het Maastrichts Conservatorium. Vanaf 1993 volgde zij aldaar de operaklas. In 1998 behaalde zij de diploma's Muziekdramatische Opvoeding en Uitvoerend Musicus. Zij volgde masterclasses bij onder anderen Andreas Schmidt, Waltraud Meier, Robert Holl en John Bröcheler. Ook werd zij gecoacht door de Nederlandse alt Gemma Visser. Tijdens de Internationaler Gesangswettbewerb Köln 1998 bereikte Regula Boeninger de finale; in 2000 trad zij op als een van de Laureaten bij de Erna Spoorberg Vocalisten Presentatie, Den Haag. Zij was te gast bij de operahuizen van Schwerin, Wolfsburg en Villingen-Schwenningen. Regula Boeninger vormt een duo met pianist Robert Weirauch, met wie ze in 2003 de eerste prijs behaalde op de Internationaler Johannes Brahms Wettbewerb in Pörschach in Oostenrijk.

Dispositie van het Verschueren-orgel (1991) in de Sint Servaasbasiliek

Grand Orgue	Positif	Echo	
Montre	16'	Montre	8' Bourdon 8'
Bourdon	16'	Bourdon	8' Flûte 4'
Montre	8'	Bilingua	8' Flagéolet 2'
Flûte harmon.	8'	Salicional	8' Cornet I-II-III
Viola di Gamba	8'	Unda Maris	8' Voix Humaine 8'
Prestant	4'	Prestant	4'
Flûte	4'	Flûte	4' Pédale
Salicional	4'	Doublette	2' Montre 16'
Quinte	3'	Flagéolet	1' Soubasse 16'
Doublette	2'	Mixture II-III	1' Quinte 12'
Fourniture III	2'	Basson-	Flûte 8'
Cymbale II	2/3'	Hautbois	8' Prestant 4'
Cornet V			Bombarde 16'
Bombarde	16'		Trompette 8'
Trompette	8'		Clairon 4'
Clairon	4'		

Tremblant
Grand Orgue - Positif
Positif - Echo
Pédale - Grand Orgue
Pédale - Positif
Accouplement Pédale Séparée

Temperatuur:
gelijkzwevend
Windvoorziening:
magazijnbalg

*Dit concert wordt opgenomen door MAX Radio 4.
Uitzending zal plaatsvinden op zondag
30 september 2012 vanaf 20.00 uur in het
MAX Avondconcert op Radio 4.*

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra, Theater aan het Vrijthof Maastricht en MAX Radio 4.

FESTIVALDIRECTIE Hugo Haeghens

BESTUUR Jean Jacobs, Eddy Klomp en Bas Huijser

PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter), Hugo Haeghens, Stijn Boeve en Fons Dejong (Theater aan het Vrijthof), Russell Postema, Sylvester Beelaert (MAX) en Jos Leussink (hors catégorie)

PROJECTLEIDING EN FONDSWerving Stijn Boeve

MARKETING EN PUBLICITEIT Edmée Geven-Janssen

PRODUCTIE Peter Noten

PUBLIEKSONDERZOEK Elsbeth Willems

REDACTIE Philip Leussink (VORMGEVING) en Jacinta Wetzter

UITVALIE Hanneke Roymans

TECHNIEK Peter Vanhex

FACILITAIR Roel Schoenmaeckers en Claire Dullens

FINANCIËN Jos Spauwen en Joyce Paquay

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

VOLGENDE EDITIE donderdag 19 t/m zondag 22 september 2013

MET DANK AAN Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, MAX Radio 4, RKK, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht, SNS Reaal Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, Stichting KSVOM/SOKM, Code 043, Maastricht & Euregio Kandidaat Culturele Hoofdstad van Europa 2018, Limburgs Festival Platform, VVV Maastricht en Cultuurzomer Maastricht, Huis voor de Kunsten Limburg, Stichting Elisabeth Strouven, L1 Radio en Televisie, Dagblad De Limburger (Media Groep Limburg) en A&C Media voor financiële en promotionele ondersteuning.

SAMENWERKINGSPARTNERS Lumière Cinema Maastricht, Universiteit Maastricht, Universiteit Tilburg, Euregionaal dansplatform, Het Geluid Maastricht, Stichting Eerbetoon Netherlands American Cemetery and Memorial, ChâteauHotels & -Restaurants, Academie Beeldende Kunsten Maastricht, Toneelacademie Maastricht, Conservatorium Maastricht, Tout Maastricht, Maastricht & Euregio Kandidaat Culturele Hoofdstad van Europa 2018, Conservatorium Amsterdam, Limburgs Symfonie Orkest, Intro in situ, Studium Chorale, Fons Kurris, Joen Drost, Heinz-Dieter Reese en alle deelnemende locaties.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 30 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl.

provincie limburg

Gemeente Maastricht

SNS REAAL FONDS

MAASTRICHT: EEN DOOR DE STAD

STICHTING ELISABETH STROUVEN

theater aan het vrijthof

Maastricht & Euregio samen kandidaat Culturele Hoofdstad van Europa 2018
www.euregioeurope.nl

